

**PARLEMENT DE LA RÉGION
DE BRUXELLES-CAPITALE**

SESSION ORDINAIRE 2012-2013

12 JUILLET 2013

PROPOSITION D'ORDONNANCE

**modifiant la Nouvelle loi communale
afin de renforcer la coordination entre
commune et C.P.A.S.**

(déposée par Mmes Anne HERSCOVICI (F), Anne-Sylvie MOUZON (F), MM. Joël RIGUELLE (F), René COPPENS (N), Mmes Brigitte DE PAUW (N) et Elke VAN den BRANDT (N))

Développements

Le centre public d'action sociale est un acteur central des politiques sociales communales. La nécessité d'une articulation entre son travail et celui de la commune fait l'objet d'un consensus de tous les acteurs politiques et sociaux soucieux d'une politique efficace et cohérente de lutte contre l'exclusion et la pauvreté à l'échelle communale.

Il existe depuis longtemps une série de mécanismes institutionnels de dialogue entre la commune et le C.P.A.S. C'est ainsi que la loi du 8 juillet 1976 organique des C.P.A.S. prévoit en son article 26, § 2, qu'une « concertation a lieu au moins tous les trois mois entre une délégation du conseil de l'action sociale et une délégation du conseil communal. ».

L'article 26bis, § 1er, énumère les matières qui, a minima, ne peuvent faire l'objet d'une décision du C.P.A.S. qu'après avoir été soumises préalablement au comité de concertation. Dans son paragraphe 2, cet article précise de même les matières que les autorités communales doivent soumettre à concertation avec le C.P.A.S.

La volonté du législateur se traduit aussi dans le paragraphe 5 – trop peu respecté – de cet article qui précise que « le comité de concertation veille à ce qu'il soit établi annuellement un rapport relatif aux économies d'échelle et aux suppressions des doubles emplois ou chevauchements d'activités du centre public d'action sociale et de la commune. [...] ».

**BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK PARLEMENT**

GEWONE ZITTING 2012-2013

12 JULI 2013

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

**tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet
teneinde de coördinatie tussen gemeente en
OCMW te versterken**

(ingediend door mevrouw Anne HERSCOVICI (F), mevrouw Anne-Sylvie MOUZON (F), de heren Joël RIGUELLE (F), René COPPENS (N), mevrouw Brigitte DE PAUW (N) en mevrouw Elke VAN den BRANDT (N))

Toelichting

Het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn is een centrale speler in het sociaal beleid van de gemeenten. Alle politieke en sociale actoren die zich bekommeren om een doeltreffend en coherent beleid ter bestrijding van uitsluiting en armoede op gemeentelijk niveau zijn het erover eens dat het werk van het OCMW moet worden afgestemd op dat van de gemeente.

Sedert lang bestaan er een aantal institutionele mechanismen voor dialoog tussen de gemeente en het OCMW. De organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de OCMW's stelt aldus in artikel 26, § 2 : « Ten minste om de drie maanden heeft overleg plaats tussen een delegatie van de raad voor maatschappelijk welzijn en een delegatie van de gemeenteraad. ».

In artikel 26bis, § 1, worden de aangelegenheden opgesomd waarover het OCMW enkel een beslissing mag nemen nadat zij eerst zijn voorgelegd aan het overlegcomité. In paragraaf 2 van dat artikel, worden ook de aangelegenheden opgesomd die de gemeentebesturen ter overleg aan het OCMW moeten voorleggen.

De wens van de wetgever komt ook tot uiting in paragraaf 5 – die te weinig wordt nageleefd – van dat artikel, waarin het volgende wordt verduidelijkt : « Het overlegcomité waakt erover dat elk jaar een verslag wordt opgesteld met betrekking tot de schaalvoordelen en het opheffen van overlappingsen of het dooreenlopen van activiteiten van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn en van de gemeente. [...] ».

Le président du C.P.A.S et le Collège

Par ailleurs, la loi organique complétait timidement ce dispositif de concertation en prévoyant la présence du président du C.P.A.S. au collège, mais une présence limitée au droit d'être entendu sur les points intéressant le C.P.A.S.

C'est avec la volonté de renforcer ce dialogue et les liens entre le C.P.A.S. et la commune que l'ordonnance du 3 juin 2003 relative à la tutelle administrative et aux règles financières, budgétaires et comptables de la loi organique du 8 juillet 1976 a, sur proposition de la Conférence des présidents et secrétaires de C.P.A.S., élargi et renforcé le droit des présidents de C.P.A.S. de participer, avec voix consultative, à l'ensemble des travaux du Collège, sauf ceux qui concernent les taxes communales et le disciplinaire: «Sauf en matière d'établissement et de recouvrement des taxes communales et en matière disciplinaire, le président assiste avec voix consultative aux réunions du collège des bourgmestres et échevins à son initiative ou à l'initiative du bourgmestre. A cette fin, le président reçoit l'ordre du jour des réunions du collège en même temps que les échevins.» (art. 28, § 4, de la loi organique).

A partir du 1er janvier 2004, les présidents de C.P.A.S. bruxellois sont donc très largement associés aux travaux du collège.

C'est dès lors avec étonnement que les présidents de C.P.A.S. bruxellois se sont vu évincer des travaux du collège chaque fois que ce dernier traite des matières relatives au C.P.A.S., travaux auxquels ils pouvaient participer depuis toujours, sur base de la loi organique. Pourtant, entre-temps, la loi organique n'avait pas limité mais bien élargi la possibilité de leur présence.

Comme il est rappelé dans le commentaire de l'article 4, cette exclusion fait suite à une modification apportée à l'article 103 de la Nouvelle loi communale par l'ordonnance du 5 mars 2009 modifiant la Nouvelle loi communale.

Cette mise en oeuvre de l'article 103 modifié contredit la loi organique des C.P.A.S. et contrarie une pratique ancienne qui n'a jamais posé problème, mais a permis au contraire au collège de mieux connaître et comprendre la complexité du travail et des missions spécifiques confiées par la loi aux C.P.A.S. Le président du C.P.A.S. n'assistant aux réunions du collège qu'avec voix consultative, rien ne devrait y empêcher un échange sur les points C.P.A.S., de manière à permettre au collège de prendre ses décisions en connaissance de cause.

De voorzitter van het OCMW en het College

Voorts vulde de organieke wet die overlegregeling voorzichtig aan door te voorzien in de aanwezigheid van de voorzitter van het OCMW op de vergaderingen van het college. Die aanwezigheid is echter beperkt tot het recht om gehoord te worden over de punten die van belang zijn voor het OCMW.

Met het oog op het verdiepen van die dialoog en het aanhalen van de banden tussen het OCMW en de gemeente, heeft de ordonnantie betreffende het administratief toezicht en de financiële, budgettaire en boekhoudkundige voorschriften van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, op voorstel van de Conferentie van de voorzitters en de secretarissen van OCMW's, het recht van de OCMW-voorzitters om met raadgevende stem deel te nemen aan alle werkzaamheden van het College, behalve degene met betrekking tot gemeentebelastingen en tuchtzaken, versterkt en verruimd: «§ 4. Behoudens aangelegenheden inzake de vestiging en de invordering van de gemeentebelastingen en inzake tuchtmaatregelen, woont de voorzitter, op zijn verzoek of op uitnodiging van de burgemeester, met raadgevende stem de vergaderingen bij van het college van burgemeester en schepenen. Daartoe ontvangt de voorzitter de agenda van de vergaderingen van het college op hetzelfde tijdstip als de schepenen.» (art. 28, § 4, van de organieke wet).

Vanaf 1 januari 2004, worden de Brusselse OCMW-voorzitters dus zeer ruim betrokken bij de werkzaamheden van het college.

De Brusselse OCMW-voorzitters waren dus zeer verbaasd geweest te worden van de werkzaamheden van het college telkens als dat laatste aangelegenheden betreffende het OCMW behandelt, vergaderingen waaraan zij altijd konden deelnemen op grond van de organieke wet. Ondertussen had de organieke wet hun mogelijkheid om aanwezig te zijn nochtans niet beperkt, maar wel verruimd.

Zoals wordt herinnerd in het commentaar bij artikel 4, volgt die uitsluiting uit een wijziging van artikel 103 van de Nieuwe Gemeentewet door de ordonnantie van 5 maart 2009 tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet.

Die toepassing van het gewijzigde artikel 103 is in strijd met de organieke wet betreffende de OCMW's en een oude handelswijze die nooit problemen heeft doen rijzen maar, integendeel, het college in staat heeft gesteld een beter inzicht te krijgen in het complexe werk en de specifieke opdrachten die de wet toevertrouwt aan de OCMW's. Aangezien de OCMW-voorzitter de vergaderingen van het college slechts met raadgevende stem bijwoont, zou niets een gedachtewisseling over de OCMW-punten in de weg mogen staan, zodat het college zijn beslissingen met kennis van zaken kan nemen.

C'est la raison pour laquelle il est proposé de modifier l'article 103 de la Nouvelle loi communale. Sa nouvelle formulation lèvera toute équivoque et mettra en harmonie sur cette question la Nouvelle loi communale et la loi organique.

Les membres du conseil de l'action sociale et le conseil communal

C'est pour renforcer la cohérence entre loi communale et loi organique (qui donne au président du conseil de l'action sociale le droit de siéger au collège) et pour renforcer les synergies entre commune et C.P.A.S. que l'ordonnance du 5 mars 2009 modifiant la nouvelle loi communale a prévu dans le nouvel article 87ter de la loi communale qu'« au cas où le président du conseil de l'action sociale n'est pas membre du conseil communal, il y siège avec voix consultative. ».

Depuis le 23 mars 2009, le président du C.P.A.S. siège donc également au conseil communal avec voix consultative, même s'il n'est pas membre de ce conseil. Auparavant, le président du C.P.A.S. non élu au conseil communal y venait pour commenter le budget du C.P.A.S. et répondre aux questions des conseillers communaux.

L'examen des comptes du C.P.A.S. ne fait pas l'objet du même traitement : au contraire, en vertu de l'article 92, alinéa 1er, 4°, de la Nouvelle loi communale, le président et les conseillers de l'action sociale membres du conseil communal ne peuvent pas être présents au moment de l'examen des comptes du C.P.A.S.

L'obligation de quitter la séance pendant le débat sur les comptes prive le conseil communal des explications que pourraient apporter le président du C.P.A.S. et les conseillers de l'action sociale.

C'est la raison pour laquelle les 19 C.P.A.S. bruxellois ont demandé, dans leur mémorandum de 2009, que « la nouvelle loi communale soit modifiée afin de supprimer l'interdiction faite au Président du C.P.A.S. et aux conseillers de l'action sociale, s'ils sont membres du conseil communal, d'être présents au moment de l'examen des comptes du centre public d'action sociale par le conseil communal »¹.

Les 19 centres vont plus loin en demandant en outre une modification de la législation afin d'obliger le président du C.P.A.S. à présenter les comptes du centre au conseil communal.

¹ Voir aussi, dans le même sens, M. WASTCHENKO, « Diverses modifications de la loi du 8 juillet 1976 pour les CPAS bruxellois », CPAS+, août-sept. 2003, n° 8-9, p. 83.

Om die reden, wordt voorgesteld om artikel 103 van de Nieuwe Gemeentewet te wijzigen. De nieuwe verwoording ervan zal alle twijfel wegnemen en de Nieuwe Gemeentewet ter zake afstemmen op de organieke wet.

De leden van de raad voor maatschappelijk welzijn en de gemeenteraad

Ter vergroting van de samenhang tussen de gemeentewet en de organieke wet (die de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn het recht geeft in het college te zetelen) en ter versterking van de synergie tussen gemeente en OCMW, stelt de ordonnantie van 5 maart 2009 tot wijziging van de nieuwe gemeentewet in het nieuwe artikel 87ter van de gemeentewet het volgende: « Wanneer de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn geen lid is van de gemeenteraad, heeft hij zitting in de laatstgenoemde raad met raadgevende stem. ».

Sedert 23 maart 2009, zetelt de OCMW-voorzitter dus eveneens in de gemeenteraad met raadgevende stem, zelfs als hij geen lid is van die raad. Vroeger kwam de niet in de gemeenteraad verkozen OCMW-voorzitter naar die raad voor toelichting bij de begroting van het OCMW en om een antwoord te geven op de vragen van de gemeenteraadsliden.

Het onderzoek van de rekeningen van het OCMW gebeurt niet op dezelfde wijze : integendeel, krachtens artikel 92, eerste lid, 4° van de Nieuwe Gemeentewet, mogen de voorzitter en de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn die lid zijn van de gemeenteraad niet aanwezig zijn op het moment dat de rekeningen van het OCMW worden onderzocht.

De verplichting om de vergadering te verlaten tijdens de bespreking van de rekeningen ontzegt de gemeenteraad uitleg die de voorzitter van het OCMW en de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn zouden kunnen geven.

Om die reden, hebben de 19 Brusselse OCMW's in hun memorandum van 2009 het volgende gevraagd : « Een wijziging van de nieuwe gemeentewet teneinde het verbod te schrappen voor OCMW-voorzitter en –raadsleden die ook gemeenteraadslid zijn, om aanwezig te zijn bij de bespreking van de OCMW-rekeningen door de gemeenteraad »¹.

De 19 centra gaan verder, door daarnaast te vragen om een wijziging van de wetgeving teneinde de voorzitter van het OCMW te verplichten de rekeningen van het centrum voor te leggen aan de gemeenteraad.

¹ Zie ook, in dezelfde zin, M. WASTCHENKO, « Diverses modifications de la loi du 8 juillet 1976 pour les CPAS bruxellois », CPAS+, augustus-september 2003, nr. 6-9, blz. 83.

La présente proposition d'ordonnance vise aussi à rencontrer cette demande. Il n'est en effet pas superflu d'améliorer la connaissance qu'ont les conseils communaux des politiques effectivement menées par le C.P.A.S.

C'est la raison pour laquelle il est proposé de procéder à deux autres modifications de la Nouvelle loi communale.

L'article 87ter sera complété afin d'y prévoir qu'à l'occasion des débats du conseil communal sur les comptes du C.P.A.S., le président du conseil de l'action sociale effectue une présentation des comptes et répond aux éventuelles questions du conseil communal à leur sujet.

L'article 92, alinéa 1er, 4°, sera lui aussi légèrement modifié afin de permettre aux membres du conseil de l'action sociale qui sont également conseillers communaux de prendre part aux débats du conseil communal portant sur les comptes du C.P.A.S.

Commentaire des articles

Article 1er

Cette disposition n'appelle pas de commentaire.

Article 2

L'article 87ter de la Nouvelle loi communale est actuellement rédigé comme suit :

« Au cas où le président du conseil de l'action sociale n'est pas membre du conseil communal, il y siège avec voix consultative.

Par dérogation au premier alinéa, le président du conseil de l'action sociale qui n'est pas membre du conseil communal ne siège pas lorsque le bourgmestre ou celui qui le remplace, président du conseil communal, a prononcé le huis clos en vertu de l'article 94. ».

Le présent article 2 ajoute à cette disposition un alinéa ayant pour objet de prévoir que le président du conseil de l'action sociale (C.A.S.) effectue, à l'occasion de l'examen des comptes du C.P.A.S., une présentation de ceux-ci. Comme il a déjà été précisé, cette contribution du président aux débats est essentielle pour éclairer le vote du conseil.

L'alinéa 1er de l'article 87ter de la Nouvelle loi communale lève déjà tout obstacle à ce que le président du C.A.S. qui n'est pas membre du conseil communal prenne part à un débat au sein de ce conseil.

Dit voorstel van ordonnantie beoogt eveneens tegemoet te komen aan dat verzoek. Het is immers niet overbodig om de kennis van de gemeenteraden inzake het werkelijk door het OCMW gevoerde beleid te verbeteren.

Om die reden, wordt voorgesteld over te gaan tot twee andere wijzigingen van de Nieuwe Gemeentewet.

Artikel 87ter wordt aangevuld om erin te bepalen dat, bij de debatten van de gemeenteraad over de rekeningen van het OCMW, de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn een presentatie geeft van de rekeningen en antwoordt op eventuele vragen van de gemeenteraad ter zake.

Tevens wordt artikel 92, eerste lid, 4°, licht gewijzigd om de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn die ook lid zijn van de gemeenteraad in staat te stellen deel te nemen aan de debatten van de gemeenteraad betreffende de rekeningen van het OCMW.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel vereist geen bijzondere commentaar.

Artikel 2

Artikel 87ter van de Nieuwe Gemeentewet luidt thans als volgt :

« Wanneer de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn geen lid is van de gemeenteraad, heeft hij zitting in de laatstgenoemde raad met raadgevende stem.

In afwijking van het eerste lid, heeft de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn die geen lid is van de gemeenteraad geen zitting wanneer de behandeling in besloten vergadering is bevolen met toepassing van art. 94 ».

Artikel 2 voegt aan die bepaling een lid toe dat tot doel heeft te bepalen dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn (RMW) bij het onderzoek van de rekeningen van het OCMW een presentatie ervan geeft. Zoals al werd verduidelijkt, is die bijdrage van de voorzitter aan de debatten essentieel om de stemming van de raad te verhelderen.

Het eerste lid van artikel 87ter van de Nieuwe Gemeentewet neemt al elke hinderpaal weg om de voorzitter van de RMW die geen lid is van de gemeenteraad te laten deelnemen aan het debat in die raad.

On pourrait s'étonner de ce que la proposition confiée au Parlement bruxellois plutôt qu'à l'Assemblée réunie de la Commission communautaire commune, le soin d'adopter cette disposition. N'est-ce pas plutôt la loi organique des centres publics d'action sociale qu'il convenait d'amender?

La question s'est déjà posée à l'occasion de l'introduction de l'article 87ter dans la Nouvelle loi communale et de la modification de son article 103, par l'ordonnance du 5 mars 2009 modifiant la Nouvelle loi communale.

L'exposé des motifs apportait la réponse suivante² :

« Dans son avis, la section de législation du Conseil d'État a soulevé le fait que le Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale ne serait pas compétent pour obliger le président du conseil de l'action sociale à siéger dans des organes communaux dès lors qu'il s'agirait d'imposer des obligations à une autorité - le C.P.A.S. - qui ne relève pas des compétences de la Région mais bien de la Commission Communautaire Commune.

Le Conseil d'État a ainsi estimé nécessaire la conclusion d'un accord de coopération entre la Région de Bruxelles-Capitale et la Commission Communautaire Commune.

Le gouvernement n'est pas de cet avis.

En effet, tout d'abord, si la Commission Communautaire Commune est, certes, compétente pour fixer les règles organiques relatives aux C.P.A.S. situés en Région de Bruxelles-Capitale, la Région est, elle, compétente pour régler notamment la composition des institutions communales.

Or, en l'espèce, la mesure visant à faire siéger le Président du C.P.A.S. au collège et, le cas échéant, au conseil communal, relève bien plus de la composition de ces institutions que des règles organiques relatives aux C.P.A.S.. Cette mesure n'a d'ailleurs aucune influence sur la manière dont est désigné le président du conseil de l'action sociale qui reste, tout entière, déterminée par la Commission Communautaire Commune.

En cela, elle diffère du système instauré en Région wallonne, auquel fait référence l'avis du Conseil d'État, dans lequel le président du conseil de l'action sociale est désigné par des instances communales et est membre à part entière du collège communal. Ce système, où le mode de désignation d'un organe du C.P.A.S. est modifié, a nécessairement une influence sur les règles organiques du C.P.A.S.. C'est pour cette raison que la Région wallonne a

² Doc. parl. Région de Bruxelles-Capitale, A-512/1, session 2008-2009, pp. 9-11.

Het kan verbazen dat het voorstel de aanpassing van die bepaling toevertrouwt aan het Brussels Parlement, eerder dan aan de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. Ware het niet beter geweest om de organieke wet van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn te amenderen?

Die vraag is al gerezen bij de invoering van artikel 87ter in de Nieuwe Gemeentewet en de wijziging van artikel 103 ervan door de ordonnantie van 5 maart 2009 tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet.

De memorie van toelichting verstrekke het volgende antwoord² :

« In haar advies geeft de afdeling wetgeving van de Raad van State aan dat het Brussels Hoofdstedelijk Parlement niet bevoegd zou zijn om de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn te verplichten zitting te houden in de gemeentelijke instellingen omdat dit zou inhouden dat het plichten oplegt aan een overheid – het OCMW – die niet valt onder de bevoegdheden van het Gewest maar van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

De Raad van State achtte het derhalve noodzakelijk dat een samenwerkingsakkoord zou worden gesloten tussen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

De regering deelt deze mening niet.

Eerst en vooral is het immers het Gewest dat bevoegd is om inzonderheid de samenstelling van de gemeentelijke instellingen te regelen, ook al is de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie zonder enige twijfel bevoegd om de organieke regels vast te stellen voor de OCMW's in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Welnu, in dit geval betreft de maatregel die beoogt de Voorzitter van het OCMW te laten zetelen in het College en, in voorkomend geval, in de gemeenteraad, veel meer de samenstelling van deze instellingen dan de organieke regels met betrekking tot de OCMW's. Deze maatregel heeft overigens geen enkele invloed op de wijze waarop de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt aangesteld. Deze blijft ten volle bepaald door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Hierin verschilt zij van het stelsel dat werd ingevoerd in het Waals Gewest, waarnaar het advies van de Raad van State verwijst en volgens hetwelk de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt aangesteld door de gemeentelijke instanties en volwaardig lid is van het gemeentecollege. Dit stelsel, waarin de wijze van aanstelling van een OCMW-orgaan gewijzigd wordt, heeft noodzakelijkerwijs een invloed op de organieke regels van

² Parl. Doc. Brussels Hoofdstedelijk Gewest, A-512/1, zitting 2008-2009, pp. 9-11.

adopté un décret spécifique, en vertu de l'article 138 de la Constitution et de la compétence qui lui a été transférée par la Communauté française en matière de C.P.A.S., pour modifier la loi organique des C.P.A.S. en ce qui concerne la Région de langue française et prévoir que le président du conseil de l'action sociale serait désigné par le pacte de majorité conclu au niveau communal.

Cependant, en l'occurrence, aucune modification de la loi organique des C.P.A.S. n'est rendue nécessaire, ni même induite par les articles 22 et 24 du présent projet d'ordonnance. La Région de Bruxelles-Capitale est donc compétente pour adopter seule ces dispositions.

À cet égard, référence peut d'ailleurs être faite à l'arrêt n° 74/92 de la Cour constitutionnelle dans lequel était mis en cause un décret de la Communauté flamande interdisant aux inspecteurs de son enseignement de cumuler leur fonction avec un mandat politique communal ou provincial. La Cour a considéré, à cette occasion, que le décret n'empiétait pas sur la compétence du législateur fédéral, à l'époque compétent en matière de pouvoirs locaux, dès lors que la disposition litigieuse ne réglait pas le fonctionnement des institutions communales ou provinciales.

Il en va de même ici où, même s'il est fait référence au président du conseil de l'action sociale pour prévoir sa présence dans des institutions communales, il n'est nullement porté atteinte à la compétence de la Commission Communautaire Commune de régir le statut de celui-ci.

Au surplus, même à considérer que la présente disposition empiéterait sur les compétences de la Commission Communautaire Commune - quod non - encore faudrait-il constater que cet empiètement se justifierait alors par le recours à la théorie des pouvoirs implicites.

En effet, la compétence de la Région de Bruxelles-Capitale de régler notamment la composition et le fonctionnement des institutions communales serait partiellement privée d'effet utile si elle ne pouvait pas faire participer le président du conseil de l'action sociale aux réunions du collège et du conseil communal. Comme l'a souligné la Cour constitutionnelle dans son arrêt n° 17/94, la commune et le C.P.A.S. sont des institutions étroitement liées. Leur financement, notamment, a été conçu pour permettre aux communes de faire face à leurs responsabilités vis-à-vis des C.P.A.S.. La participation d'un représentant du C.P.A.S. aux réunions du collège et du conseil communal est donc bien nécessaire à un bon fonctionnement de la commune.

het OCMW. Daarom heeft het Waals Gewest een nieuw decreet aangenomen krachtens artikel 138 van de Grondwet en de bevoegdheid inzake OCMW's die de Franse Gemeenschap naar het Gewest heeft overgedragen. Dit decreet wijzigt de organieke wet op de OCMW's voor het Franse taalgebied en bepaalt dat de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt aangesteld door het meerderheidspact in de gemeenteraad.

Toch hoeft klaarblijkelijk geen enkele wijziging aan de organieke wet op de OCMW's aangebracht te worden, ook niet ten gevolge van de artikelen 22 en 24 van deze ontwerpordonnantie. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is derhalve bevoegd om deze beschikking zelf aan te nemen.

In deze context kan overigens verwezen worden naar arrest nr. 74/92 van het Grondwettelijk Hof inzake een decreet van de Vlaamse Gemeenschap dat de inspecteurs van haar onderwijs verbiedt hun functie te cumuleren met een gemeentelijk of provinciaal politiek mandaat. Het Hof heeft hierbij geoordeeld dat het decreet geen afbreuk deed aan de bevoegdheid van de federale wetgever, die destijds bevoegd was inzake plaatselijke besturen, aangezien de betwiste bepaling geen regeling inhield van de werking van de gemeentelijke of provinciale instellingen.

Hier geldt hetzelfde, want ook al wordt verwezen naar de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn om diens aanwezigheid in de gemeentelijke instellingen te voorzien, toch wordt geenszins afbreuk gedaan aan het feit dat de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie bevoegd is om zijn statuut te regelen.

Zelfs indien men ervan uitgaat dat deze beschikking afbreuk zou doen aan de bevoegdheden van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie – quod non – dan zou bovendien nog vastgesteld moeten worden dat deze afbreuk verantwoord zou zijn door toepassing van de theorie van de impliciete macht.

De bevoegdheid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om inzonderheid de samenstelling en de werking van de gemeentelijke instellingen te regelen, zou immers ten dele van zijn « full effect » ontdaan zijn indien het de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn niet kon laten deelnemen aan de vergaderingen van het college en van de gemeenteraad. Zoals het Grondwettelijk Hof benadrukte in zijn arrest nr. 17/94 zijn de gemeente en het OCMW nauw verbonden instellingen. Meer bepaald hun financiering werd ontworpen om de gemeenten toe te laten hun verantwoordelijkheid op te nemen ten opzichte van de OCMW's. De deelname van een vertegenwoordiger van het OCMW aan de vergaderingen van het College en van de gemeenteraad is dus wel degelijk noodzakelijk voor een goede werking van de gemeente.

Cette participation a, en outre, un impact marginal, voire nul, sur la compétence de la Commission Communautaire commune de fixer les règles organiques relatives au C.P.A.S.. Comme cela a été dit plus haut, la mesure envisagée n'a aucune influence sur la manière dont est désigné le président du conseil de l'action sociale qui reste, tout entière, déterminée par la Commission Communautaire Commune.

Par conséquent, le gouvernement maintient cette mesure dans son projet et ne juge pas nécessaire de la soumettre à un accord de coopération avec la Commission Communautaire Commune. ».

Cette justification convainc. Par identité de motif, il n'y a pas de raison d'adopter ici une autre ligne de conduite.

Article 3

L'article 92, alinéa 1er, 4°, de la Nouvelle loi communale précise que :

« Il est interdit à tout membre du conseil et au bourgmestre : (...)

4° d'assister à l'examen des comptes des administrations publiques subordonnées à la commune et dont il serait membre. (...) ».

Cette disposition fait obstacle à la participation des conseillers de l'action sociale aux débats relatifs aux comptes du C.P.A.S., ceci alors que leur apport à ce débat serait particulièrement précieux.

L'insertion prévue à l'article 3 de la proposition vise à permettre aux membres du conseil communal qui sont également membres du conseil de l'aide sociale de prendre part aux débats en conseil communal portant sur les comptes du C.P.A.S.

La règle inscrite à l'article 92 de la Nouvelle loi communale conserve toutefois tout son sens pour d'autres « administrations publiques subordonnées à la commune », raison pour laquelle il n'est pas procédé à son abrogation pure et simple, mais à la création d'une exception.

Article 4

Cette disposition vise à mettre l'actuel article 103 de la Nouvelle loi communale en concordance avec l'article 28, § 4, de la loi organique des centres publics d'action sociale.

Dans sa rédaction actuelle, l'article 103 dispose que :

« Le bourgmestre est de droit président du collège des bourgmestre et échevins.

Deze deelname heeft bovendien een marginale, en zelfs onbestaande, weerslag op de bevoegdheid van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie om de organieke regels vast te stellen voor de OCMW's. Zoals hoger werd vermeld, heeft de beoogde maatregel geen enkele invloed op de wijze waarop de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn wordt aangesteld aangezien deze volledig bepaald blijft door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Bijgevolg houdt de regering in haar ontwerp vast aan deze maatregel en acht zij het niet noodzakelijk deze te onderwerpen aan een samenwerkingsakkoord met de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie. ».

Die verantwoording is overtuigend. Om dezelfde reden, is er geen reden om hier een andere gedragslijn te volgen.

Artikel 3

Artikel 92, eerste lid, 4°, van de Nieuwe Gemeentewet luidt als volgt :

« Het is elk gemeenteraadslid en de burgemeester verboden : (...)

4° tegenwoordig te zijn bij het onderzoek van de rekeningen der aan de gemeente ondergeschikte openbare besturen waarvan hij lid is (...) ».

Deze bepaling belet dat de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn deelnemen aan de besprekingen van de rekeningen van het OCMW, hoewel hun inbreng zeer interessant zou zijn.

De invoeging die artikel 3 van het voorstel beoogt, maakt het de gemeenteraadsliden die eveneens lid zijn van de raad voor maatschappelijk welzijn mogelijk om deel te nemen aan de besprekingen van de gemeenteraad over de rekeningen van het OCMW.

De in artikel 92 van de Nieuwe Gemeentewet ingeschreven regel blijft echter zinvol voor andere « aan de gemeente ondergeschikte besturen ». Daarom wordt hij niet gewoonweg opgeheven, maar wordt er een uitzondering ingevoerd.

Artikel 4

Deze bepaling strekt ertoe het huidige artikel 103 van de Nieuwe Gemeentewet in overeenstemming te brengen met artikel 28, § 4, van de organieke wet op de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

Artikel 103 luidt in zijn huidige versie als volgt :

« De burgemeester is van rechtswege voorzitter van het college van burgemeester en schepenen.

Le président du conseil de l'action sociale siège avec voix consultative aux réunions du Collège des bourgmestres et échevins.

Par dérogation au deuxième alinéa, le président du conseil de l'action sociale ne siège pas lorsque le collège exerce la tutelle sur les décisions du conseil de l'action sociale. ».

Les deux derniers alinéas ont été ajoutés par l'article 24 de l'ordonnance du 5 mars 2009 modifiant la Nouvelle loi communale.

L'article 28, § 4, de la loi organique dispose quant à lui que :

« Sauf en matière d'établissement et de recouvrement des taxes communales et en matière disciplinaire, le président assiste avec voix consultative aux réunions du collège des bourgmestres et échevins à son initiative ou à l'initiative du bourgmestre. A cette fin, le président reçoit l'ordre du jour des réunions du collège en même temps que les échevins. ».

Cette disposition a été modifiée par l'article 11 de l'ordonnance du 3 juin 2003 « relative à la tutelle administrative et aux règles financières, budgétaires et comptables de la loi du 8 juillet 1976 organique des centres publics d'aide sociale ». Précédemment, la loi limitait la possibilité de participation du président du C.A.S. au collège « aux matières concernant le centre public d'action sociale ». La volonté du législateur bruxellois a donc clairement été d'élargir au maximum possible la participation du président aux réunions du collège.

C'est avec cet éclairage qu'il faut comprendre la réforme de la Nouvelle loi communale de mars 2009 : l'introduction d'une référence à la présence du président du C.A.S. ne visait pas à limiter celle-ci mais à l'autoriser, conformément à ce que prévoyait déjà la loi organique des C.P.A.S. Pourtant, après cette dernière réforme, dans plusieurs communes de la Région, des collèges ont demandé aux présidents de C.A.S. de quitter leur réunion chaque fois qu'il était question du C.P.A.S., peut-être en vertu d'une compréhension extensive de la notion de tutelle.

Quoiqu'il en soit, c'est particulièrement dans les « matières concernant le centre public d'action sociale » que la présence du C.A.S. est souhaitable : qu'il s'agisse ou non pour le collège d'exercer sa mission de tutelle, son information est plus complète s'il peut directement entendre et interroger le président sur ces questions avant de décider en pleine connaissance de cause. La présence du président du C.A.S. permet, dans le meilleur des cas, un gain de temps et, dans le pire des cas, d'éviter des

De voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn heeft zitting met raadgevende stem in de vergaderingen van het college van burgemeester en schepenen.

In afwijking van het tweede lid, heeft de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn geen zitting, wanneer het college het toezicht over de beslissingen van de raad voor maatschappelijk welzijn uitoefent. ».

De laatste twee leden zijn toegevoegd bij artikel 24 van de ordonnantie van 5 maart 2009 tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet.

Artikel 28, § 4, van de organieke wet luidt als volgt :

« Behoudens aangelegenheden inzake de vestiging en de invordering van de gemeentebelastingen en inzake tuchtmaatregelen, woont de voorzitter, op zijn verzoek of op uitnodiging van de burgemeester, met raadgevende stem de vergaderingen bij van het college van burgemeester en schepenen. Daartoe ontvangt de voorzitter de agenda van de vergaderingen van het college op hetzelfde tijdstip als de schepenen. ».

Die bepaling is gewijzigd bij artikel 11 van de ordonnantie van 3 juni 2003 « betreffende het administratief toezicht en de financiële, budgettaire en boekhoudkundige voorschriften van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn ». Voorheen beperkte de wet de mogelijkheid voor de OCMW-voorzitter om deel te nemen aan de vergaderingen van het college tot « de aangelegenheden betreffende het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn ». Het is dus duidelijk de bedoeling van de Brusselse wetgever om de OCMW-voorzitter zoveel mogelijk te betrekken bij de vergaderingen van het college.

In dat licht, dient de hervorming van de Nieuwe Gemeentewet van maart 2009 te worden begrepen : de invoering van een verwijzing naar de aanwezigheid van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn strekte er niet toe die te beperken, maar toe te staan, overeenkomstig wat al in de organieke OCMW-wet stond. Na die laatste hervorming, hebben colleges in verschillende gemeenten van het Gewest de voorzitters van de raden voor maatschappelijk welzijn evenwel gevraagd om de vergadering te verlaten telkens wanneer er sprake was van het OCMW, misschien op grond van een extensieve interpretatie van het begrip « toezicht ».

Hoe dan ook, vooral wanneer de « aangelegenheden betreffende het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn » worden besproken, is de aanwezigheid van de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn wenselijk : ongeacht of het al dan niet gaat over de uitoefening van zijn toezicht, wordt het college beter geïnformeerd als het de voorzitter rechtstreeks kan horen en vragen stellen over die kwesties en daarna met kennis van zaken kan beslissen. De aanwezigheid van de

incompréhensions qu'un dialogue permettrait d'estomper. Il fallait donc supprimer l'alinéa 3 actuel.

A cette occasion, afin d'assurer une meilleure concordance entre les dispositions de la loi organique et de la Nouvelle loi communale, une limite à la présence de principe du président est rappelée. Il s'agit des délibérations du collège portant sur des procédures disciplinaires ou sur l'établissement et le recouvrement des taxes communales.

Anne HERSCOVICI (F)
Anne-Sylvie MOUZON (F)
Joël RIGUELLE (F)
René COPPENS (N)
Brigitte DE PAUW (N)
Elke VAN den BRANDT (N)

voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn zorgt in het beste geval voor tijdswinst en voorkomt in het ergste geval onbegrip dat in een dialoog kan worden weggewerkt. Het vigerende derde lid moest dus geschrapt worden.

Bij die gelegenheid, wordt herinnerd aan een beperking van de principiële aanwezigheid van de voorzitter, teneinde de bepalingen van de organieke wet en de Nieuwe Gemeentewet beter op elkaar af te stemmen. Het gaat over beraadslagingen en besluiten van het college over tuchtprocedures of over de vestiging en de invordering van de gemeentebelastingen.

PROPOSITION D'ORDONNANCE**modifiant la Nouvelle loi communale
afin de renforcer la coordination entre
commune et C.P.A.S.***Article 1er*

La présente ordonnance règle une matière visée à l'article 39 de la Constitution.

Article 2

Dans la Nouvelle loi communale, à l'article 87ter introduit par l'ordonnance du 5 mars 2009, un troisième alinéa est ajouté qui est rédigé comme suit :

« Lorsque les comptes du centre public d'action sociale sont examinés par le conseil, le président du conseil de l'action sociale, qu'il soit ou non conseiller communal, les présente et répond aux questions. ».

Article 3

Dans la même loi, à l'article 92, alinéa 1er, 4°, avant les mots « d'assister à l'examen des comptes » sont insérés les mots « sauf en ce qui concerne les centres publics d'action sociale, ».

Article 4

Dans la même loi, à l'article 103 modifié par l'ordonnance du 5 mars 2009, le troisième alinéa est remplacé par un alinéa rédigé comme suit :

« Par dérogation au deuxième alinéa, le président du conseil de l'action sociale ne siège pas au collège en matière d'établissement et de recouvrement des taxes communales et en matière disciplinaire. ».

Anne HERSCOVICI (F)
Anne-Sylvie MOUZON (F)
Joël RIGUELLE (F)
René COPPENS (N)
Brigitte DE PAUW (N)
Elke VAN den BRANDT (N)

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE**tot wijziging van de Nieuwe Gemeentewet
teneinde de coördinatie tussen gemeente en
OCMW te versterken***Artikel 1*

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Aan artikel 87ter van de Nieuwe Gemeentewet, ingevoegd bij de ordonnantie van 5 maart 2009, wordt een derde lid toegevoegd, luidend als volgt :

« Wanneer de rekeningen van het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn onderzocht worden door de gemeenteraad, worden ze voorgesteld door de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn, ongeacht of hij al dan niet gemeenteraadslid is, en beantwoordt hij de vragen. ».

Artikel 3

In artikel 92, eerste lid, 4° van dezelfde wet, worden de woorden « , tenzij het over het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn gaat » toegevoegd na de woorden « waarvan hij lid is ».

Artikel 4

In artikel 103 van dezelfde wet, gewijzigd bij de ordonnantie van 5 maart 2009, wordt het derde lid vervangen door een lid, luidend als volgt:

« In afwijking van het tweede lid, heeft de voorzitter van de raad voor maatschappelijk welzijn geen zitting wanneer het gaat over aangelegenheden inzake de vestiging en de invordering van de gemeentebelastingen en inzake tuchtmaatregelen. ».